

Inklusion i Dagtilbud og Skole

Center for Skole og Dagtilbud

2014

Inklusion i Egedal Kommune

En vision og strategi om inkluderende fællesskaber

Kære læser

Du har sikkert haft oplevelser med flere forskellige fællesskaber, som har haft betydning i dit liv. Måske har du også haft en oplevelse af, hvad det vil sige at stå uden for et fællesskab?

Inklusion handler om gode fællesskaber, der rummer forskellighed og mangfoldighed i kraft af de mennesker, der udgør fællesskabet – ligegyldigt hvilket behov, vi har. Fællesskaber gavner det enkelte menneske, og det beriger fællesskabet som helhed.

At arbejde inkluderende er ikke nyt.

Fagpersoner på tværs i Egedal Kommune arbejder allerede med inklusion.

Det nye er det fokus og den gennemslagskraft, vi ønsker at give dette arbejde:

Det skal være tydeligt for enhver, at vi tager arbejdet med inklusion alvorligt, og vi vil arbejde for, at det inkluderende menneskesyn er tydeligt i vores professionelle adfærd og i vores kommunikation med borgerne.

Inklusion er et fælles anliggende, så vi må arbejde sammen for at få inklusion til at lykkes.

Den fælles tilgang til inklusion er bærende for arbejdet med børn og unge. Det er ikke et spørgsmål om, hvorvidt vi skal inkludere børn og unge med særligt behov, men i høj grad om, hvordan vi skal løse denne opgave.

Den fælles inklusionsstrategi skaber mulighed for, at børn og unge (0 – 18 år) med særlige behov som udgangspunkt kan blive længst muligt i almenmiljøet/ lokalmiljøet.

Det handler således om inklusion på alle niveauer.

Det kan du læse om i denne version, som er den overordnede ramme for inklusion på børne- og unge området i Egedal Kommune.

Formålet med visionen og efterfølgende strategier er at skabe en fælles retning for arbejdet med inklusion. Visionen er et pejlemærke for udviklingen af inklusion i Egedal Kommune. Strategien for både dagtilbud og skoleområdet er overordnet tænkt som en fælles pejling for udviklingen. På samme tid skal den give plads til lokalt og konkret udarbejdede handleplaner i det enkelte dagtilbud og på den enkelte skole.

Lad os sammen skabe gode fællesskaber.

Indhold

Vores vision	4
I Egedal Kommune arbejder vi ud fra denne definition på inklusion:.....	4
Vi skaber sammenhæng i arbejdet med inklusion	5
Vi balancerer faglighed og kvalitet	5
Vi dokumenterer og evaluerer den igangværende udvikling.....	5
Vi udvikler vores kompetencer	6
Inkluderende fællesskaber i skole og dagtilbud.....	7
Mål for inklusion	7
Hvordan arbejdes der med inklusion i dagtilbud?	8
For børnene	8
Medarbejderne	8
Ledelsen	9
Fællesskabet.....	9
Relationer.....	9
Samarbejde	10
Tværfagligt samarbejde.....	10
Forældre.....	11
Hvordan arbejdes der med inklusion i skolen?	12
Børnene	12
Medarbejderne	12
Ledelsen	13
Fællesskabet.....	13
Relationer	14
Samarbejde	14
Tværfagligt samarbejde.....	14
Forældre.....	15

Vores vision

I Egedal Kommune arbejder vi ud fra et helhedsorienteret menneskesyn og møder alle børn og unge med blik for den enkeltes ressourcer, udfordringer og dannelse.

- **Alle børn og unge sikres en god barndom med omsorg, tryghed, trivsel, læring og udfordringer.**
- **Alle børn og unge skal have lige mulighed for at udvikle og udfolde sig i meningsfulde fællesskaber.**
- **Alle børn og unge skal mødes af professionelle medarbejdere, der arbejder inkluderende og understøtter mangfoldigheden.**

I Egedal Kommune arbejder vi ud fra denne definition på inklusion:

"Inklusion er en dynamisk og vedvarende proces der øger mulighederne for tilstedeværelse, oplevelse af fællesskab, aktiv deltagelse og højt læringsmæssigt udbytte for alle børn og unge. Inklusion handler dermed om, at alle børn og unge er i positiv social, personlig og faglig udvikling, og alle børn og unge føler sig inkluderede. Alle børn og unge oplever at være en del af fællesskaberne."

Vi skaber sammenhæng i arbejdet med inklusion

I Egedal Kommune skal borgerne opleve tværgående sammenhænge og en rød tråd i den kommunikation og behandling, de får. Vores tilbud til børn og unge baserer sig på et helhedsorienteret menneskesyn. Vi har fokus på det enkelte barn og unges ressourcer og muligheder for at indgå i meningsfulde fællesskaber med andre.

Det betyder, at

- vi samarbejder på tværs af Egedal Kommunes organisation for at understøtte inklusionsarbejdet. Vi lægger vægt på et tværgående og helhedsorienteret menneskesyn.
- vi understøtter, at det enkelte barn og unge indgår i fællesskabet i så stor en udstrækning, som det kan lade sig gøre.
- det er en forudsætning for det gode samarbejde omkring børn, unge og forældre, at det bygger på en konstruktiv, støttende og udviklende dialog.

Vi balancerer faglighed og kvalitet

Vi vil evaluere på praksis og vurdere om fagligheden og kvaliteten er tilfredsstillende. På den måde vil vi sikre, at der er en sammenhæng mellem kvalitet og pris i de tilbud, vi giver børn og unge.

Det betyder, at

- vi prioriterer en forebyggende og tidlig indsats, og er opmærksomme på, hvis barnet eller den unge er på vej mod eksklusion.
- vi vurderer indsatser og tilbud til det enkelte barn/ unge, tager vi udgangspunkt i, at det har værdi for det enkelte menneske at være inkluderet i almenområdet.
- vi sikrer, at indsatserne tager udgangspunkt i en tværfaglig vurdering.
- vi arbejder løbende på at vurdere kvaliteten af den samlede indsats på børne- og ungeområdet.

Vi dokumenterer og evaluerer den igangværende udvikling

I Egedal Kommune arbejder vi systematisk med at dokumentere effekten af vores inklusionsindsats. Vi vil synliggøre de fremskridt, vi ser, og vi vil reagere, når en positiv udvikling udebliver. Borgerne skal opleve, at de tilbud de får fra Egedal Kommune er baseret på vores indhentede viden og erfaring med inklusion.

Det betyder, at

- vi træffer faglige vurderinger og beslutninger, inddrager vi så vidt muligt viden, der er baseret på erfaring og dokumentation.
- vi sætter ord på fremskridt og udvikling, som vi observerer i vores daglige arbejde. Der, hvor det giver mening, arbejder vi med at synliggøre og dokumentere effekter og resultater.
- vi udvikler, deler og anvender viden om vores egne indsatsers effekt med henblik på at skabe en endnu bedre inkluderende praksis.
- vi opretholder ingen indsatser uden løbende dokumentation og evaluering.

Vi udvikler vores kompetencer

I Egedal Kommune mener vi ikke, der er en færdig opskrift på godt inklusionsarbejde.

Vi har viden og erfaring med børn og unge i Egedal Kommune, men vi ved, at vi kan blive endnu bedre til at folde inklusionstankegangen ud i praksis.

Vi udvikler viden sammen: Vi er opmærksomme på og drager nytte af det, der virker godt, og det, der ikke virker, udvikles eller afsluttes.

Vi bruger den opnåede viden til at skabe endnu bedre inkluderende miljøer for børn, unge og voksne i Egedal Kommune.

Vi lærer af andre. Derfor indhenter vi viden ind ved at undersøge erfaringer udefra, som vi kan blive inspireret af.

Det betyder, at

- vi arbejder med vores holdninger og tilgang til inklusion, så vi øger vores bevidsthed om, hvad der virker inkluderende og ekskluderende i hverdagen.
- vi udvikler viden og redskaber, der skaber inkluderende miljøer og berigende fællesskaber.
- vi deler viden med hinanden på tværs af fagområderne med henblik på at forbedre vores inkluderende praksis. Det er vores fælles ansvar.
- vi indgår i forpligtende samarbejde på tværs af fagområderne for at udvikle nye løsninger, der passer til det enkelte barn/unge.
- vi kompetenceudvikler løbende.

Inkluderende fællesskaber i skole og dagtilbud

Mål for inklusion

- Målet for inklusion i Egedal Kommunes skole og dagtilbud er, at alle børn og unge deltager ligeværdigt i et socialt, meningsfuldt og udviklende fællesskab.
- Dagtilbud og skole udfordrer alle børn og unge og sikrer trivsel, så de bliver så dygtige, de kan – uanset hvilke forudsætninger det enkelte barn har.
- Alle i fællesskabet har medansvar for at inkludere, respektere og værdsætte hvert enkelt menneske med dets livsvilkår og historie.
- De fælles bestræbelser på inklusion sikrer, at flest mulige børn og unge profiterer af at forblive i deres lokale miljø. Grundlæggende tilstræbes det at give alle de bedste udviklingsmuligheder ud fra deres forudsætninger og potentialer.
- Der rettes et særligt fokus mod det forebyggende arbejde og mod tidlig indsats generelt, bl.a. ved at styrke den tværfaglige indsats og et tæt forældresamarbejde.
- Alle børns overgang fra dagtilbud til skole lykkes. Børn, som allerede i dagtilbuddet er i vanskeligheder, er velbeskrevne og kendte ved skolestart. Dette for at sikre, at barnet og forældrene oplever en sammenhæng og en rød tråd i barnets videre udvikling i skolen.
- Alle børn og unge har ret til at være en del af et udviklende, udfordrende og meningsfuldt fællesskab. Derfor arbejdes der også på ungeområdet med udgangspunkt i et anerkendende og inkluderende syn, hvor alle unge i Egedal Kommune tilbydes uddannelse eller særligt tilrettelagte tiltag med respekt for den unges behov, ønsker og baggrund.
- I det efterfølgende beskrives indsatsen i skole og dagtilbud, og dette udmøntes i de enkelte skoledistrikter og dagtilbudsområders handleplaner/læreplaner for arbejdet med inklusion.

Hvordan arbejdes der med inklusion i dagtilbud?

For børnene

Vi sikrer, at alle børn og unge bliver både dannede og uddannede som hele, robuste og socialt bevidste mennesker, som er i stand til at handle og tage initiativ. Livsduelige børn og unge der har handlekompetence til, at være medskaber af egen læring. Alle med deres forskellige potentialer, som skal udfordres og stimuleres bedst muligt.

Det betyder, at

- vi prioriterer en forebyggende og tidlig indsats, som starter allerede i dagtilbuddet.
- en fælles faglig ramme og værdigrundlag der sikrer, at alle arbejder med udgangspunkt i den anerkendende og ressourceorienteret tilgang til barnet/den unge.
- det tilstræbes, at alle børn og unge er i udvikling, både læringsmæssigt og socialt.
- der anvendes differentieret pædagogik og foretages justeringer i hverdagen, der gør det muligt at skabe læring, udvikling og trivsel for alle børn og unge.
- der udarbejdes handleplaner for børn der har brug for en særlig opmærksomhed. Ved overgange fra dagtilbud til skole sikres beskrivelser af barnets potentialer, udfordringer og udviklingsmuligheder.
- der udarbejdes sprogvurderinger på alle 3 årige, der er med til at indikere nødvendigheden af særlige tiltag i forhold til barnets sproglige udvikling.

Medarbejderne

Betingelsen for en vellykket inklusionsproces er, når medarbejderne har et vedvarende fokus på en høj grad af deltagelse, fælles forståelse og medejerskab til inklusion.

Alle medarbejdere har en vigtig rolle i forbindelse med inklusion og ved hvorfor og hvordan, der arbejdes inkluderende.

For, at inklusion bliver en indarbejdet del af praksis, arbejdes der målrettet på at skabe udviklingsorienterede læringsmiljøer.

Vi har fokus på helhedstænkning og brobygning.

Det betyder, at

- viden, erfaringer og gode idéer deles.
- vi har og videreudvikler et miljø, hvor didaktik og udfordringer i forbindelse med den pædagogiske hverdag er et fælles anliggende.
- medarbejderne tilegner sig flere handlemuligheder i forbindelse med inklusion.
- medarbejderne har en anerkendende og respektfuld tilgang til alle børn og voksne.
- medarbejderne italesætter de dilemmaer, der er i den pædagogiske praksis.
- medarbejderne arbejder systematisk og dokumenterer indsatserne.

Ledelsen

Inklusion er et fælles anliggende for hele børne- og ungeområdet.

Ansvar for det helhedsorienterede børnesyn og dermed inklusionsindsatsen er ledelsesmæssigt forankret. Inklusion fremmes af anerkendelse og klare forventninger fra ledelsen. Inklusionsindsatsen og -opgaverne fremgår tydeligt for alle involverede.

Fælles ejerskab til en inkluderende kultur forudsætter en bred inddragelse af medarbejdere, børn, unge og forældre.

Det betyder, at

- ledelsen opstiller, i samarbejde med medarbejderne, lokale mål og indsats for inklusion i dagtilbud via de pædagogiske læreplaner.
- mål og indsats dokumenteres på dagtilbuddets hjemmeside.
- ledelsen arbejder med kompleksiteten i forhold til inklusionsudfordringerne.
- ledelsen understøtter løbende udvikling af læringsmiljøet.
- ledelsen understøtter medarbejdernes kompetenceudvikling og stiller krav til faglighed der prioriteres tid til kollegial sparring/dialog/refleksion og teamsamarbejde og refleksion.

Fællesskabet

Vi arbejder med og sikrer, at alle børn og unge har mulighed for at være fuldgældige medlemmer af fællesskabet, hver på deres præmisser og med deres udfordringer.

Det betyder, at

- alle børn og unge er aktive medskabere og føler sig som en del af et betydningsfuldt fællesskab.
- der er etablering af små og store fællesskaber, der er med til at understøtte det enkelte barn/unges udvikling.
- der hele tiden foretages justeringer og udvikling af de pædagogiske tiltag i hverdagen, som er med til at understøtte barnets/den unges position.
- tydelig voksenorden og bevidstheden om, hvornår vi går foran, ved siden af og bagved, er med til at danne grundlag for nye betydningsfulde fællesskaber.
- vi arbejder med et resourcesyn og et anerkendende sprogbrug, hvor vi sikrer barnets position og succeshistorie i fællesskabet.

Relationer

Vi sikrer kvalitet i vores relationsarbejde for at sikre nærvær, dybde og fordybelse som grundlag for at barnet/den unge trives, lærer og udvikler sig optimalt. Der er fokus på børn og unges relationskompetence og evnen til at interagere sammen med andre.

Det betyder, at

- vi til stadighed arbejder med udvikling af de gode samspilsrelationer. De fysiske og psykiske læringsmiljøer understøtter børn og unges samspil og relationer.
- der arbejdes systematisk og metodisk i forhold til de pædagogiske læreplaner, der understøtter relationskompetencen hos børn og unge.
- børn og unge inddrages og har kendskab til, hvordan og hvorfor det er vigtigt at arbejde med fællesskabet og de gode relationer.

Samarbejde

Vi sikrer, at inklusion gælder for alle, ikke kun en bestemt gruppe børn og unge. Det kræver høj faglighed og specialpædagogisk viden og indsigt, som skal integreres i medarbejderstabens samlede kompetence. Specialpædagogisk arbejde kræver evnen til at samarbejde og undres, for at finde de bedste udviklingsmuligheder for barnet/den unge.

Det betyder, at:

- samarbejdet i det enkelte dagtilbud/område styrkes og udvikles.
- alle medarbejdere føler sig medinddraget og rustet til at løfte inklusionsopgaven.
- ledelse og medarbejdere opstiller lokale mål og indsatser for samarbejdet og faglig udvikling i det enkelte dagtilbud.

Tværfagligt samarbejde

Vi samarbejder tværfagligt for at tilgodese mangfoldigheden i børn og unges potentialer. Herigennem sikres rummelighed i de inkluderende læringsfællesskaber. Et tæt tværfagligt samarbejde, problemløsning og nye måder at tænke på, hvor forskellige fagkompetencer skal sikre den bedste løsning for det enkelte barn/børnegrupper.

Det betyder, at

- der fortsat er fokus på tidlige og forebyggende indsatser ved hjælp af det tværfaglige samarbejde.
- fokus rettes mod forebyggende indsatser, hvor målet bl.a. er, at alle børns overgang til skole lykkes.
- der er sammenhæng og kvalitet i overgangen fra dagtilbud til skole, hvor det forpligtende samarbejdet mellem dagtilbud og skole beskrives og dokumenteres på hjemmesiden.
- børn i dagtilbuddet, som er i vanskeligheder, er velbeskrevet og kendte for skolen ved skolestart.
- vi afholder børne- og ungeteammøder ved bekymringer.
- vi afholder sagsteammøder for at sikre helhed i foranstaltningen.

- andre ressourcepersoner kan involveres i samarbejdet om at løse inklusionsopgaven. Udover forældrene kan det professionelle netværk, inklusionsvejleder, pædagogiske konsulenter, ressourcepædagoger, PPR og ledelse inddrages.

Forældre

Forældrefællesskabets styrke er afgørende for børn og unges inklusion og trivsel og en vigtig og nødvendig del af de professionelles arbejde. For at inklusionsbestræbelserne lykkes, er det en forudsætning, at de professionelle opfatter forældre som vigtige og nødvendige aktører og samarbejdspartnere og sørger for at finde måder, hvorpå alle forældre er med som inklusionsressource.

Det betyder, at

- vi skaber en positiv, åben og anerkendende tilgang til alle forældre.
- der forventes synlige og tydelige forventninger til forældresamarbejdet, hvor forældre inddrages og oplever sig selv som aktive deltagere og medansvarlige for fællesskabet i dagtilbuddet.
- inklusion er på dagsordenen i de sammenhænge, hvor forældre og pædagoger mødes omkring børns og unges liv. Særligt i forbindelse med forældremøder er det vigtigt at have fokus på, hvordan forældrefællesskabet styrkes ved aktiv involvering og strategisk styring.
- Alle forældre er en aktiv ressource i arbejdet med inklusion.

Hvordan arbejdes der med inklusion i skolen?

Børnene

Vi sikrer, at alle børn og unge bliver både dannede og uddannet som hele, robuste og socialt bevidste mennesker, som er i stand til at handle, tage initiativ og yde en indsats – at de bliver livsduelige. Livsduelighed er en mulighed for til stadighed at gøre sig bedre rustet, bredere funderet og mere beredt på et foranderligt liv. Alle har forskellige potentialer, som skal udfordres og stimuleres bedst muligt.

Det betyder, at

- der udarbejdes et fælles værdigrundlag og en målsætning på skolen.
- medarbejderne har en positiv holdning til inklusion af elever med særlige behov.
- alle børn og unge er i udvikling, både fagligt og socialt.
- undervisningen differentieres, så den rummer udfordringer for den enkelte elev.
- der udarbejdes en skriftlig elevplan for alle elever. Elevplanen tager udgangspunkt i et helhedssyn på barnet.

Medarbejderne

Betingelsen for en vellykket inklusionsproces er, at medarbejderne og ledelsen har et vedvarende fokus på en høj grad af deltagelse, fælles forståelse og medejerskab til inklusion.

Alle medarbejdere har en vigtig rolle i forbindelse med inklusion og ved, hvorfor og hvordan der arbejdes inkluderende.

For at inklusion bliver en indarbejdet del af praksis, arbejdes målbevidst. Vi arbejder på at opnå åbne og udviklingsorienterede læringsmiljøer.

Vi har fokus på helhedstænkning og brobygning.

Det betyder, at

- viden, erfaringer og gode idéer deles.
- der skabes et miljø, hvor didaktik og udfordringer i forbindelse med undervisning og udfordrende elever bliver et fælles anliggende.
- medarbejderne tilegner sig flere handlemuligheder i forbindelse med inklusion.
- medarbejderne har en anerkendende og respektfuld tilgang til alle børn og voksne.
- medarbejderne italesætter de dilemmaer, der konstant er, i den pædagogiske praksis.
- medarbejderne arbejder systematisk og dokumenterer indsatserne.

Ledelsen

Inklusion er et fælles anliggende for hele børne- og ungeområdet.

Ansvar for inklusionsindsatsen er ledelsesmæssigt forankret. Inklusion fremmes af anerkendelse og klare forventninger fra ledelsen. Inklusionsindsatsen og -opgaverne skal derfor fremgå tydeligt for alle involverede.

Fælles ejerskab til en inkluderende kultur forudsætter en bred inddragelse af medarbejdere, børn og unge og forældre i implementeringsprocessen.

Det betyder, at

- ledelse og medarbejdere opstiller lokale mål og indsatser for inklusion i skole og fritidstilbud.
- mål og indsatser dokumenteres på skolens hjemmeside.
- ledelsen arbejder med kompleksiteten i forhold til inklusionsudfordringerne.
- ledelsen understøtter udvikling af læringsmiljøet.
- ledelsen understøtter medarbejdernes kompetenceudvikling og stiller store krav til faglighed og refleksion.
- ledelsen prioriterer tid til kollegial sparring/dialog/refleksion og teamsamarbejde.

Fællesskabet

Vi sikrer, at alle børn og unge har mulighed for at være fuldgældige medlemmer af fællesskabet, hver på deres præmisser og med deres udfordringer. Samtidig vil vi arbejde for, at fællesskabet styrkes, så det kvalificeret og aktivt inkluderer alle.

Det betyder, at

- undervisningen er for alle – undervisningen tilpasses, så den passer til alle elever. Det indebærer tilpasning af mål, undervisningsmetoder og evalueringsteknikker.
- alle børn og unge – så vidt muligt – skal have et dag- og skoletilbud i deres skoledistrikt.
- alle børn og unge er aktive medskabere og føler sig som en del af skolens fællesskab.

Relationer

Det sikres, at alle børn og unge får de bedste relationer til andre børn, unge og voksne. Der findes eksakt viden om, at den gode relation er det væsentligste i bestræbelserne på at få alle til at føle sig som fuldgældige medlemmer af fællesskabet. Dette er en forudsætning for at lære, være og udvikle sig.

Det betyder, at

- al udvikling, læring og opdragelse finder sted i samvær med andre.
- skolen bidrager til at udvikle børn og unges sociale/relationelle kompetencer.
- skolen etablerer bæredygtige fællesskaber.
- læringsmiljøet er kendetegnet ved tydelige spilleregler for fællesskabet.

Samarbejde

Den specialpædagogiske kompetence i en inkluderende skole indgår som en integreret del af medarbejderstabens samlede kompetence, og er ikke målrettet en bestemt elevgruppe. Specialpædagogisk arbejde fordrer derfor evnen til at undres og til at stille spørgsmål for at finde ud af barnets forudsætninger, udfordringer og muligheder.

Det er vigtigt, at medarbejderen arbejder selvstændigt, teoretiserende og undersøgende i sin praksis. Forskelligheden hos børn kræver forudsætninger hos medarbejderen, som fordrer samarbejde, problemløsning og innovation.

Inklusion er ikke en metode, men en måde at tænke på, og medarbejderen må til stadighed evne at relatere teorier til egen praksis.

Det betyder, at

- alle medarbejdere føler sig forpligtet og tager medansvar.
- alle forældre er en aktiv ressource i arbejdet med inklusion.
- ledelse og medarbejdere opstiller lokale mål og indsatser for samarbejde om inklusion i skolen.

Tværfagligt samarbejde

Vi samarbejder tværfagligt for at tilgodese mangfoldigheden i børn og unges potentialer, og dermed sikre forskellighed i inkluderende læringsfællesskaber.

Det betyder, at

- vi prioriterer tidlige og forebyggende indsatser ved hjælp af det tværfaglige samarbejde.
- vi retter fokus mod forebyggende indsatser, hvor målet bl.a. er, at alle børns overgang til skole lykkes.
- der er sammenhæng og kvalitet i overgangen fra dagtilbud til skole.
- børn i dagtilbud som er i vanskeligheder, skal være kendte ved skolestart.

- børn i specialtilbud er tilknyttet SFO eller klub.
- der skal være samarbejde, sammenhæng og kvalitet i overgangen fra skole til ungdomsuddannelse.
- der afholdes børne- og ungeteammøder ved bekymringer.
- der afholder sagsteammøder for at sikre helhed i foranstaltningen.
- andre ressourcepersoner kan involveres i samarbejdet om at løse inklusionsopgaven. Udover forældrene kan det professionelle netværk, "Flyverkorpsset", Adfærd-Kontakt-Trivsels-lærere, PPR, socialfaglig rådgiver og ledelse.

Forældre

Forældre er en vigtig og naturlig samarbejdspartner.

Der forventes en synlig forældreopbakning, der forudsætter, at forældre oplever sig selv som aktive deltagere og medansvarlige for hele fællesskabet.

Skolen har tydelige forventninger til forældrenes deltagelse, samt deres rolle i fællesskaberne i fritiden.

Det betyder, at:

- de professionelle skaber en positiv, åben og anerkendende tilgang til alle forældre.
- forældrene oplever sig selv/agerer som medansvarlige for hele fællesskabet, og ikke kun for eget barn.
- forældrenes ansvar udmøntes i holdning og handling.

Effektstyringsramme

	Effektmål	Indikator
Kort sigt (skoleårene 2014-2016)	Lærere og pædagoger får et kompetenceløft i forhold til inklusionsopgaven via uddannelsesforløb med UCC	Starter op august 2014 Kompetenceløftet giver større viden og indsigt i inklusionsopgaven.
	Center for Skole og Dagtilbud tilbyder kurser i relationskompetence, klasseledelse og didaktiske overvejelser.	Medarbejderen får øget bevidsthed om egen praksis og egne relationskompetencer, hvilket bruges til at optimere elevernes læring. Skift mellem teori, praksis og feedback.
	Center for Skole og Dagtilbud tilbyder kursus i "Den professionelle samarbejdspartner i "inklusionens tid.	Øget bevidsthed om samarbejdsrelationer, herunder kommunikationens betydning.
	Center for Skole og Dagtilbud tilbyder kursus i det gode skole/hjemsamarbejde.	Øget bevidsthed om vigtigheden af det gode forældresamarbejde og afsmittende adfærd i skolen. Medarbejderne får konkrete redskaber til at etablere og vedligeholde den nødvendige relation til forældrene.
	Ressourcefordelingen understøtter inklusion og er implementeret.	Vedttaget og udmeldt forår 2014 for skoleåret 2014-15
	Alle skoler og institutioner har lavet en handleplan for arbejdet med inklusion - ud fra de kommunale visioner og strategier.	Handleplanen ses på skoler og daginstitutioners hjemmeside 1. januar 2015
Mellemlang sigt	Den enkelte leder, lærer, pædagog og de enkelte team arbejder ud fra et inkluderende perspektiv på børnene: "Børn der står i vanskeligheder fremfor børn der er vanskelige."	Trivselsundersøgelse blandt lærere og pædagoger viser, at de fleste føler sig i stand til at håndtere udfordringerne vedr. inklusion.
	Alle elever trives og føler sig inkluderede, hvor de er. Elevernes trivsel skal fastholdes.	Trivselsundersøgelse blandt eleverne viser, at de fleste elever føler sig inkluderede.
	Andelen af børn og unge der ekskluderes til specialtilbud er dalet i forhold til 2013-2014.	96 % er inkluderet i 2015. Samtidig er andelen af ressourcer til almenområdet steget.
	PPR og Center for Skole og Dagtilbud understøtter inklusionsopgaven.	Antallet af indstillinger fra skolerne til PPR er faldet i forhold til 2012-2013
Lang sigt	Flere børn og unge inkluderes.	96 % er inkluderet.